

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

Institut für Demoskopie Allensbach

IfD

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629-35-69; 628-37-04
693-46-92, 625-76-23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629-40-89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/35/2006

POLACY I NIEMCY OCENIAJĄ WZAJEMNE STOSUNKI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Stosunki polsko-niemieckie, jeszcze nie tak dawno określane przez niektórych komentatorów jako najlepsze od kilkuset lat, w ostatnich paru latach uległy pewnemu ochłodzeniu. Przyczyniły się do tego takie sprawy, jak inicjatywa niemieckiego Związku Wypędzonych budowy Centrum przeciw Wypędzeniom czy też polityczne zbliżenie między Moskwą a Berlinem pod koniec urzędowania kanclerza Gerharda Schrödera, które zaowocowało porozumieniem w sprawie budowy gazociągu pod dnem Bałtyku.

Pytając w grudniu ubiegłego roku o stosunki polsko-rosyjskie w kontekście porozumienia Rosji z Niemcami w sprawie budowy gazociągu bałtyckiego, staraliśmy się też ustalić, jak Polacy postrzegają stan i perspektywy rozwoju stosunków polsko-niemieckich¹. Wyniki tego sondażu przedstawiliśmy w opublikowanych już komunikatach².

Jak wiadomo, postrzeganie tego samego zjawiska, a także ocena konkretnego faktu zależy od perspektywy, z jakiej się dane zjawisko ogląda i ocenia. To samo dotyczy wzajemnych stosunków pomiędzy dwoma krajami - ich ocena zależy od punktu widzenia.

Warto więc spojrzeć na stosunki polsko-niemieckie także od strony Niemców i porównać ich oceny z ocenami Polaków. Wystąpiliśmy do współpracującego z nami niemieckiego Instytutu Demoskopii w Allensbach³ z propozycją zrealizowania w Niemczech sondażu na temat postrzegania przez Niemców stanu i perspektyw stosunków niemiecko-polskich.

W styczniu bieżącego roku⁴ placówka ta przeprowadziła w Niemczech badanie na ten temat, zadając cztery takie same pytania jak zamieszczone w naszym grudniowym sondażu.

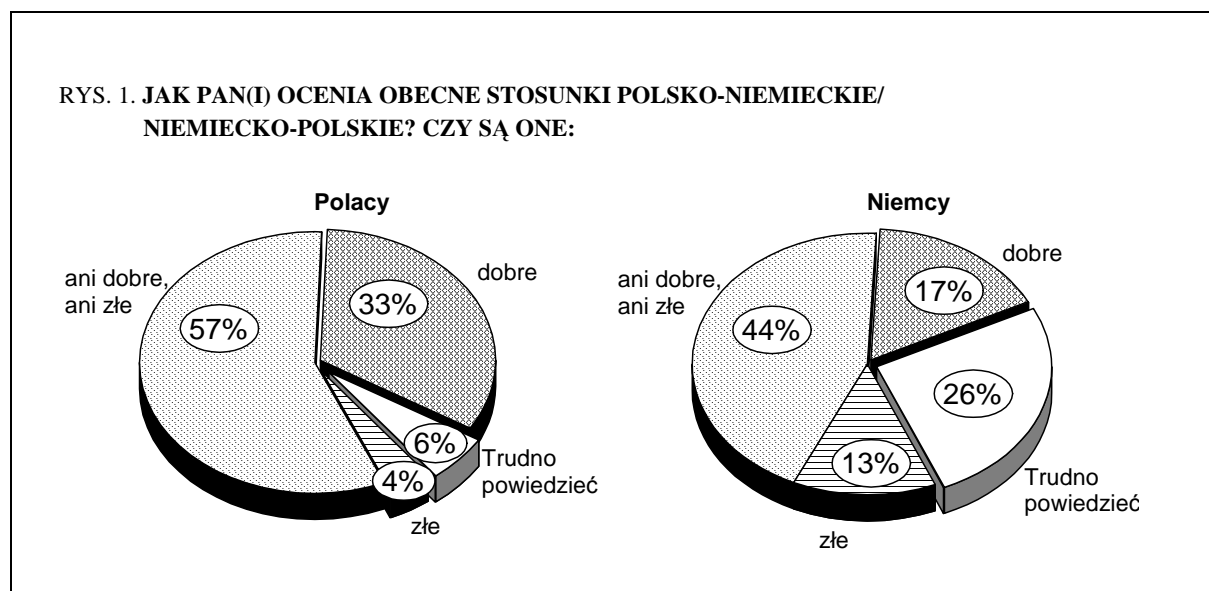
¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (187) przeprowadzono w dniach od 2 do 5 grudnia 2005 roku na liczącej 1018 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS: „Opinie o stosunkach polsko-rosyjskich”, grudzień 2005 oraz „Opinie o stosunkach polsko-niemieckich”, styczeń 2006.

³ Institut für Demoskopie Allensbach.

⁴ Badanie przeprowadzono w dniach od 5 do 17 stycznia 2006 roku na liczącej 984 osoby reprezentatywnej próbie mieszkańców Niemiec w wieku powyżej 16 lat.

Ponieważ w okresie, jaki dzielił oba badania (zrealizowane w Niemczech i w Polsce) nic szczególnego w stosunkach polsko-niemieckich się nie wydarzyło, można przyjąć, że oceny strony niemieckiej i polskiej dotyczą tego samego stanu rzeczy.

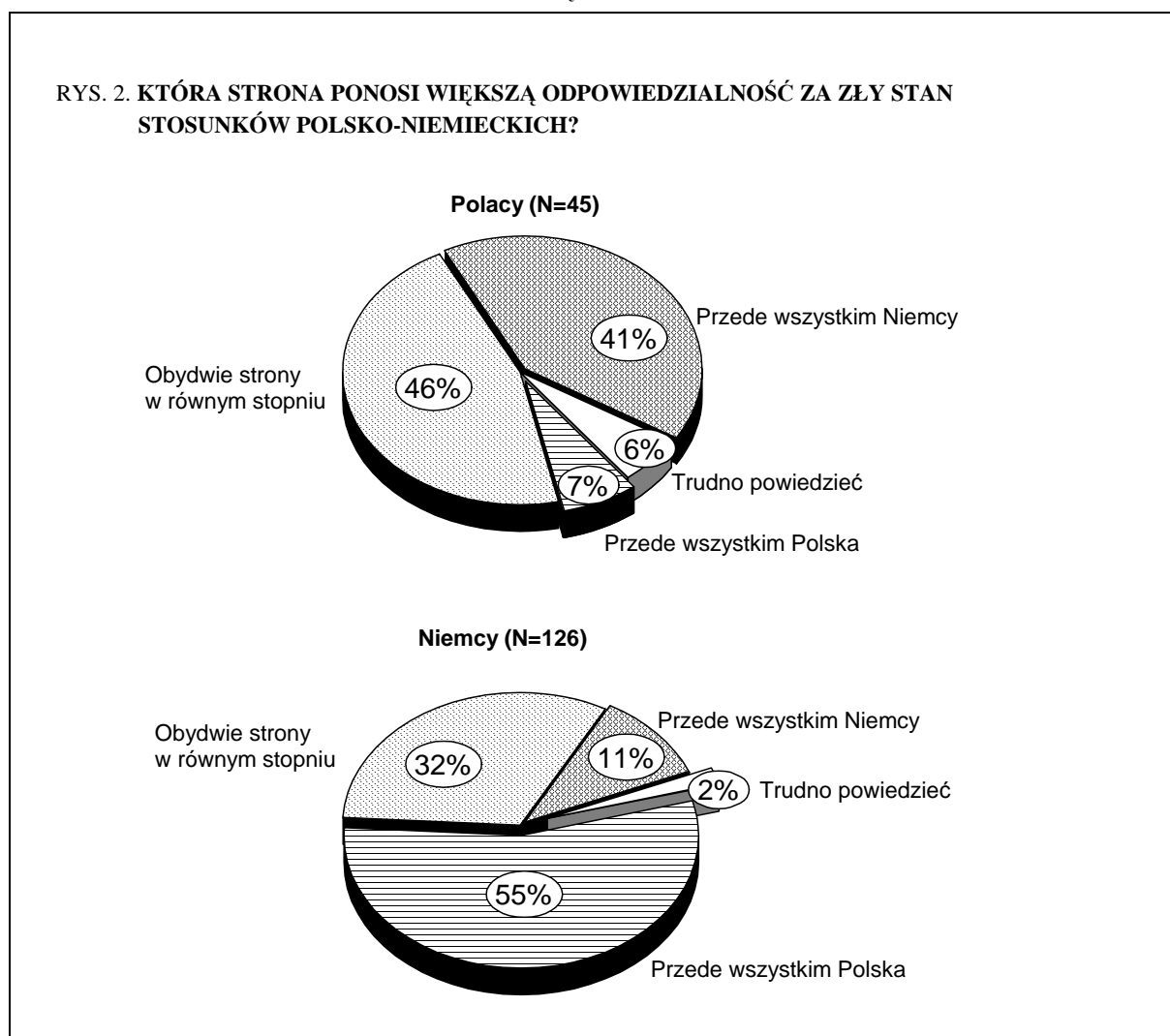
Zarówno w Polsce, jak i w Niemczech dominuje przekonanie, że obecne stosunki pomiędzy obu krajami są przeciętne - ani szczególnie dobre, ani szczególnie złe. Ogólnie jednak Polacy o wiele lepiej niż Niemcy postrzegają obecny stan tych stosunków. Odsetek osób oceniających je jako dobre jest wśród Polaków dwukrotnie wyższy niż wśród Niemców, z drugiej zaś strony aż trzykrotnie więcej badanych w Niemczech niż w Polsce jest zdania, że stosunki te są złe. Można jednak zauważyć interesujące zjawisko - w Polsce tylko co siedemnasty respondent (6%) powstrzymuje się od wypowiedzi na ten temat, tymczasem w Niemczech osób takich jest czterokrotnie więcej (26%). Wrócimy jeszcze do tej sprawy w dalszej części komunikatu.

W obydwu krajach stan wzajemnych stosunków oceniany jest podobnie przez przedstawicieli wszystkich podstawowych grup społecznych i demograficznych, nie zależy także od deklarowanego przez badanych zainteresowania polityką. W Niemczech ponadto nie odnotowano pod tym względem różnic pomiędzy mieszkańcami landów wschodnich (b. NRD) i zachodnich.

Można zauważyć wyraźną różnicę między Niemcami a Polakami w postrzeganiu odpowiedzialności za tę sytuację przez respondentów negatywnie oceniających stosunki polsko-niemieckie. Polacy zapytani, która ze stron ponosi większą odpowiedzialność za taki stan rzeczy, najczęściej odpowiadają, iż obydwie strony w równym stopniu lub - niewiele rzadziej - wskazują stronę niemiecką. Natomiast wśród Niemców dominuje pogląd, że winna temu jest przede wszystkim strona polska.

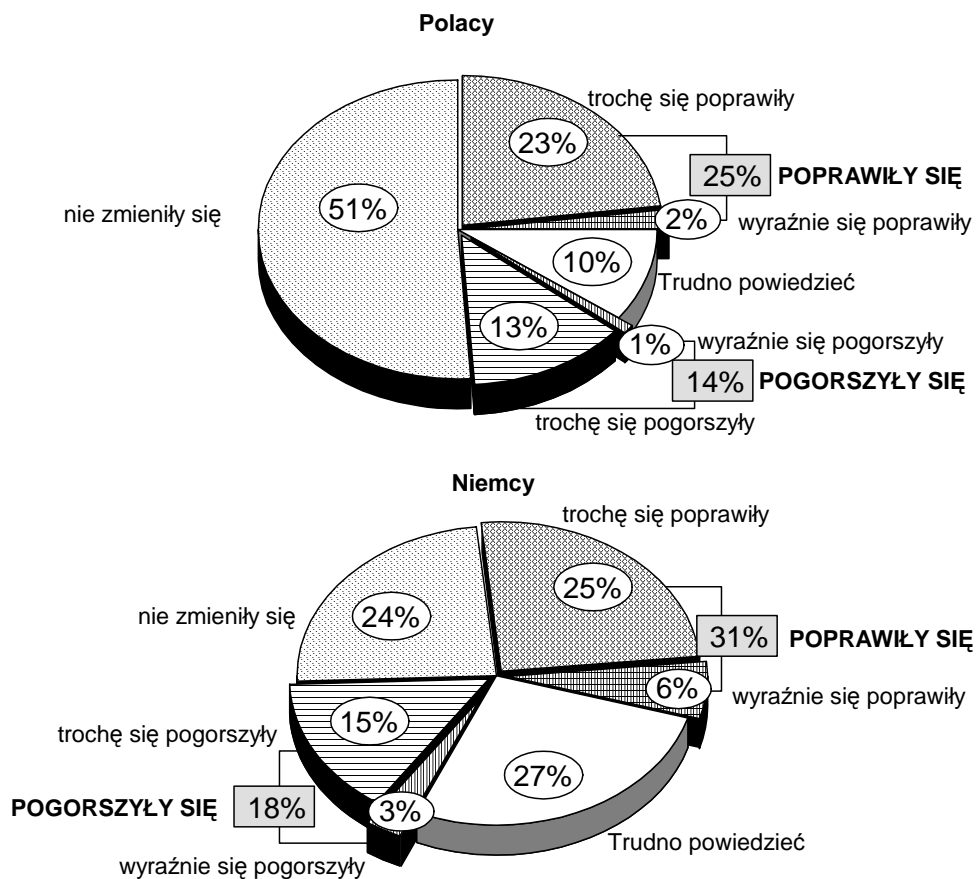
ODPOWIEDZI OSÓB NEGATYWNIE OCENIAJĄCYCH STAN STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH

RYS. 2. KTÓRA STRONA PONOSI WIĘKSZĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA ZŁY STAN STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH?

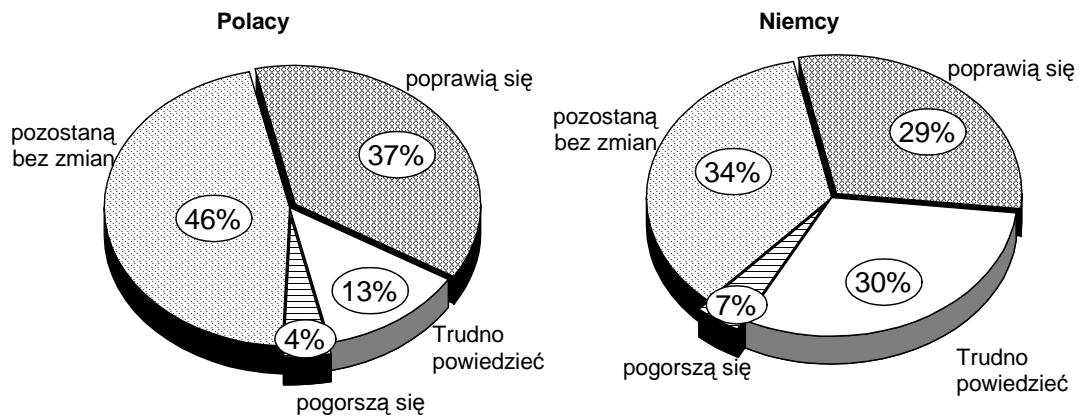

Interesowało nas też postrzeganie dynamiki stosunków polsko-niemieckich. Badani oceniali kierunek zmian, jakie zaszły - ich zdaniem - w ostatnim roku, wypowiedali się też na temat rozwoju relacji między Polską a Niemcami w najbliższym czasie.

RYS. 3. CZY, WEDŁUG PANA(I), W CIĄGU OSTATNIEGO ROKU STOSUNKI POLSKI Z NIEMCAMI:

RYS. 4. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE W NAJBLIŻSZYM CZASIE STOSUNKI POLSKO-NIEMIECKIE:

Respondenci w obydwu krajach w pewnym stopniu różnią się w postrzeganiu dynamiki wzajemnych stosunków. Co drugi Polak (51%) nie zauważył w ciągu ostatniego roku żadnych istotnych zmian w relacjach pomiędzy obu krajami, w Niemczech zaś takich osób było o połowę mniej (24%). Niemcy nieco częściej niż Polacy dostrzegają zarówno poprawę, jak i pogorszenie, ale też, podobnie jak w ocenie obecnego stanu stosunków niemiecko-polskich, znacznie częściej powstrzymują się z wypowiedziami na temat zmian we wzajemnych relacjach w ostatnim czasie.

Znacznie więcej Niemców niż Polaków nie ma też wyrobionego poglądu na temat dalszego rozwoju stosunków polsko-niemieckich. Jednak ci, którzy taki pogląd mają, nieco rzadziej niż Polacy liczą na poprawę wzajemnych relacji lub na to, że nic się nie zmieni. Jednocześnie w obu krajach rzadkie są obawy przed pogorszeniem się stosunków polsko-niemieckich, niemniej w Niemczech (7% wskazań) deklarowane są niemal dwukrotnie częściej niż w Polsce (4%).

Tak jak oceny obecnego stanu stosunków pomiędzy Polską a Niemcami, tak i postrzeganie ich dynamiki w obydwu krajach jest na ogół niezależne od czynników określających położenie społeczne badanych oraz ich cech demograficznych. Natomiast poglądy w tej sprawie w pewnym, choć niewielkim stopniu, zależą od zainteresowania polityką.

Zarówno w Polsce, jak i w Niemczech zainteresowanie polityką sprzyja stwierdzeniom, że w ciągu minionego roku nastąpiło pogorszenie stosunków polsko-niemieckich, oraz wyrażaniu przekonania, iż w najbliższym czasie nastąpi w tym zakresie zmiana na lepsze. Trzeba tu jednak zaznaczyć, że nasz niemiecki partner ustala zainteresowanie respondentów polityką w nieco inny sposób i posługuje się podziałem na interesujących się nią i nieinteresujących, podczas gdy w naszych badaniach uwzględniamy stopień zainteresowania.

POLACY

Tabela 1

Zainteresowanie polityką*	Czy w ciągu ostatniego roku stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawiły się	nie zmieniły się	pogorszyły się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	22	55	23	0
Średnie	29	51	15	5
Małe	26	50	11	13
Żadne	13	50	7	30

* Badani określali stopień swojego zainteresowania polityką korzystając z następującej skali: 1) bardzo duże - uważnie (szczegółowo) śledzę prawie wszystko, co się dzieje w polityce; 2) duże - dość uważnie śledzę to, co się dzieje w polityce; 3) średnie - śledzę jedynie główne wydarzenia; 4) nikłe, niewielkie - często umykają mojej uwadze nawet ważne wydarzenia; 5) żadne - praktycznie mnie to nie interesuje. W analizach połączone zostały odpowiedzi 1 (wskazane przez 3% badanych) i 2 (11%)

Tabela 2

Zainteresowanie polityką	Czy w najbliższym czasie stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawią się	pozostaną bez zmian	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	49	40	4	7
Średnie	43	43	4	10
Małe	34	50	6	10
Żadne	12	52	3	33

NIEMCY

Tabela 3

Zainteresowanie polityką	Czy w ciągu ostatniego roku stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawiły się	nie zmieniły się	pogorszyły się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	32	29	24	15
Nie	29	18	12	41

Tabela 4

Zainteresowanie polityką	Czy w najbliższym czasie stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawią się	pozostaną bez zmian	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	32	37	7	24
Nie	25	30	7	38

Dane przedstawione w tym komunikacie wskazują na jedno ogólne zjawisko związane ze spojrzeniem na wzajemne stosunki polsko-niemieckie. Mianowicie Polacy znacznie częściej niż Niemcy mają wyrobiony pogląd na tę sprawę. Zarówno na pytanie o ocenę obecnego stanu stosunków polsko-niemieckich, jak i na obydwa pytania dotyczące dynamiki tych stosunków badani w Niemczech znacznie częściej niż w Polsce powstrzymywali się z wyrażeniem swojej opinii na ten temat (dwu- lub trzykrotnie częściej niż Polacy udzielali odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

Przyczyny tego stanu rzeczy mogą być dwojakie: albo Niemcy w ogóle mniej interesują się polityką niż Polacy, albo też stosunki między Polską a Niemcami są w mniejszym stopniu przedmiotem zainteresowania Niemców niż Polaków. Każda z tych okoliczności niezależnie od siebie może sprawiać, że w Niemczech więcej jest osób nieorientowanych w obecnym stanie wzajemnych stosunków, a co za tym idzie - mniej jest osób potrafiących ocenić ich zmiany w ostatnim czasie i przewidywać dalszy rozwój.

Wprawdzie swoje ogólne zainteresowanie polityką badani w Polsce i Niemczech określali odpowiedziami na nieco inaczej skonstruowane pytania⁵, skutkiem czego nie można dokonać porównania dokładnego i w pełni prawomocnego z metodologicznego punktu widzenia, jednak posiadane dane o zainteresowaniu polityką pozwalają na przypuszczenie, że badani w Niemczech istotnie rzadziej niż Polacy deklarują zainteresowanie polityką.

Przyjmując, że odpowiedź Niemców „tak” w przybliżeniu odpowiada odpowiedziom Polaków „bardzo duże”, „duże” i „średnie” zainteresowanie polityką, a „nie” znaczy „nikłe” i „żadne”, to zainteresowanie polityką deklaruje 55% badanych w Niemczech i 67% w Polsce.

Jednocześnie okazuje się, że także ci spośród badanych w Niemczech, którzy deklarują zainteresowanie polityką, częściej nie mają zdania w sprawach dotyczących stosunków polsko-niemieckich niż respondenci polscy interesujący się polityką i odwrotnie - nieinteresujący się polityką Polacy rzadziej niż Niemcy nie mają poglądu na omawiane sprawy.

⁵ CBOS stosuje skalę pięciostopniową (bardzo duże, duże, średnie, nikłe i żadne), natomiast IfD trzystopniową (tak, trochę, nie), którą w opracowaniu statystycznym redukuje do dychotomii: tak - nie.

Tabela 5

Pytanie o:	Czy interesują się polityką?			
	Tak		Nie	
	Polacy	Niemcy	Polacy	Niemcy
	odsetki odpowiedzi „trudno powiedzieć”			
- ocenę obecnych stosunków polsko-niemieckich	2	15	12	41
- zmiany w tych stosunkach w ciągu ostatniego roku	4	16	20	42
- przewidywane zmiany w najbliższym czasie	10	24	20	38

Powyższe wyniki pokazują, jak bardzo duże są różnice w liczbach Polaków i Niemców niepotrafiących ocenić stanu stosunków polsko-niemieckich. Można stąd wyciągnąć wniosek, że w Niemczech zainteresowanie wzajemnymi stosunkami jest mniejsze niż w Polsce. Pozwala to na przypuszczenie, że dla Niemców relacje pomiędzy naszymi krajami nie są tak ważne i nie odgrywają tak dużej roli jak dla Polaków.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI